Sammanfattningssida: Vattenmyndigheternas samrådsmaterial

Här är en sammanfattning av de frågor du har besvarat i enkäten.

Tack för att du lämnar synpunkter på vattenmyndigheternas samrådsmaterial

Ange vilken typ av organisation du representerar: *

Vattenorganisation (vattenråd/vattenvårdsförbund)

Namn på organisation/kommun/myndighet:

Vänligen ange namn, exempelvis: Kalix kommun, Länsstyrelsen i Örebro.

Göta älvs vattenråd

Kontaktperson:

Monica Dahlberg

E-post:

monica.dahlberg@goteborgsregionen.se

Ange vilket/vilka vattendistrikt synpunkterna gäller *

Västerhavets vattendistrikt

1.4 Synpunkter på kapitel 4 – Miljöövervakning:

Det hade varit bra med en mer fördjupad bild av miljöövervakningens upplägg i förvaltningsplanen (nationella och regionala övervakningen), inte bara i VISS där övervakningsstationer, rumsligt upplägg, frekvens och kvalitetsfaktor kan ses. En mer detaljerad beskrivning av tänkesätt vid upplägget, bakgrund med utveckling av bedömningsgrunder och kanske framför allt vilka idéer, tankar och utgångspunkter vattenmyndigheterna har gällande gruppering av vattenförekomster i miljöövervakningen hade varit av största intresse, speciellt för kommunernas egen utveckling av miljöövervakningen.

För kustvatten behövs en bättre synkning mellan vattenförvaltningsarbetet och havsmiljöförordningens miljöövervakning, speciellt gällande marina biotoper och habitat, till exempel biogena rev som blåmusselbankar som är kraftigt minskande i utbredningen. Mer fokus i miljöövervakningen behövs också för ålgräsängar.

Gällande datahantering, kvalitetssäkring och data till datavärdar behövs tydligare information kring kommuners datainsamling och miljöövervakning så att deras data i större utsträckning kan tas om hand av datavärdar. Ofta är kvaliteten på en hög nivå även om den inte har kvalitetssäkrats exakt på det sätt som vattenmyndigheterna föreskriver om. Därför kan viktig och väsentlig data med tillhörande analyser missas i till exempel statusklassningen av olika vatten. Miljöövervakningsdata skulle behöva samlas och tillgängliggöras på ett bättre sätt för att kunna användas effektivt i tillsyns- och åtgärdsplanering samt i kommuners miljömålsuppföljning och miljöövervakningsplan. Det finns ett behov av ett bättre system än VISS, till exempel en plattform där data samlas, analyseras och visualiseras och där det går att följa trender i de olika mätpunkterna. Det skulle underlätta i kommunernas arbete. I dagsläget krävs en omständig procedur med att hämta data från respektive datavärd och sedan sammanställa och bearbeta informationen.

1.7 Synpunkter på kapitel 7 – Miljökvalitetsnormer för vatten:

Det är positivt att vattenmyndigheterna har beslutat om undantag eller mindre stränga krav gällande hydromorfologiska kvalitetsfaktorer och fysisk påverkan i fler urbana vattendrag som rinner genom stadsmiljö. Förutsättningar för åtgärder i vattenförekomster i urbana miljöer skiljer sig från förutsättningar för vattenförekomster på landsbygd. Tillgängliga ytor för åtgärder är begränsade och det finns andra påverkande intressen. Det kan innebära att det finns behov av mindre stränga krav som inte tillgodoses med nuvarande förslag, alternativt rimligare tidsfrister. Vi anser att det behövs en dialog mellan Vattenmyndigheterna/Länsstyrelsen och kommunerna i syfte att klargöra förutsättningar och möjligheter i den urbana miljön och utifrån det få en så rimlig nivå på kvalitetskraven som möjligt ur ett praktiskt/tekniskt perspektiv. Men med detta sagt finns det också en ekologisk rimlighet i genomförandet av åtgärder i stadens vattendrag för att uppnå miljökvalitetsnormerna vilket stadsutvecklingen behöver ta hänsyn till. Våra urbana vattendrag ska fortfarande uppnå rimlig ekologisk och kemisk status utifrån de miljökvalitetsnormer de har. Det innebär fortfarande välmående vattenmiljöer och hög biologisk mångfald, bara anpassat till en stadsmiljö.

1.8 Synpunkter på kapitel 8 – Sammanfattning av åtgärdsprogrammet:

Under rubriken 8.2 – ”Samverkan för ett effektivt arbete” anges att det finns en åtgärd för länsstyrelserna att upprätta åtgärdsplaner för avrinningsområden inom sina respektive län. Någon sådan åtgärd återfinns dock inte i det faktiska åtgärdsprogrammet, vilket är synd då det är en mycket bra och välbehövlig åtgärd. Vattenrådet anser därför att en sådan åtgärd bör läggas till, alternativt vara en del i Länsstyrelsens åtgärd om vattenplanering.

1.9 Synpunkter på kapitel 9 – Delaktighet i arbetet med vattenförvaltning:

Här beskrivs hur Vattenmyndigheterna samverkar med myndigheter som har ansvar för åtgärder. Samverkan med kommuner beskrivs göras genom en referensgrupp med utvalda kommuner samt SKR och Svenskt vatten. För att åtgärderna verkligen ska genomföras i landets kommuner behöver man utveckla samverkan med kommunerna. Det gäller speciellt högre chefer och politiker. Kännedomen och kunskapen om MKN och kommunernas åtgärdsansvar är generellt lågt och det händer ganska lite. För att förbättra detta skulle varje distrikt behöva ha direktkontakt med kommunerna på ett helt annat sätt. Ett första steg kan vara att man bjuder in kommunalråd, berörda nämnders presidier, kommunchefer och högre chefer inom samhällsbyggnad, miljö m fl berörda förvaltningar till samverkan.

1.12 Övergripande synpunkter på förslag till förvaltningsplan:

Exempel på frågeställning: Hur tillgängligt är samrådsmaterialet?

Det är ett omfattande material och det är väldigt få personer som har möjlighet att läsa hela materialet. En kort sammanfattning av de viktigaste delarna i varje kapitel vore till stor hjälp. Se även kommentar under 1.11.

Det vore en fördel att kondensera texterna och undvika fragmentering i textmaterialet.

2.1 Motsvarar åtgärden behovet?

Lämna synpunkter på de åtgärder som berör din organisation/verksamhet.

Svarsalternativ

	Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Alla åtgärdsmyndigheter 1	●	○	○
Alla åtgärdsmyndigheter 2	○	○	●
Boverket 1	○	○	●
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 1	○	○	○
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 2	○	○	●
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 3	○	○	●
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 4	○	○	○
Havs- och vattenmyndigheten 1	○	○	●
Havs- och vattenmyndigheten 2	○	○	○
Havs- och vattenmyndigheten 3	○	○	○

	Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Havs- och vattenmyndigheten 4	○	○	○
Havs- och vattenmyndigheten 5	○	○	●
Havs- och vattenmyndigheten 6	○	○	●
Havs- och vattenmyndigheten 7	○	○	○
Havs- och vattenmyndigheten 8	○	○	●
Havs- och vattenmyndigheten 9	○	○	○
Jordbruksverket 1	●	○	○
Jordbruksverket 2	●	○	○
Jordbruksverket 3	○	○	○
Jordbruksverket 4	○	○	○
Jordbruksverket 5	○	○	○

	Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Jordbruksverket 6	○	○	○
Kammarkollegiet 1	●	○	○
Kemikalieinspektionen 1	○	○	●
Läkemedelsverket 1	○	○	●
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1	○	○	○
Naturvårdsverket 1	○	○	●
Naturvårdsverket 2	○	○	●
Naturvårdsverket 3	○	○	●
Naturvårdsverket 4	○	○	○
Naturvårdsverket 5	○	○	○
Naturvårdsverket 6	○	○	●

	Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Naturvårdsverket 7	○	○	●
Naturvårdsverket 8	●	○	○
Naturvårdsverket 9	●	○	○
Skogsstyrelsen 1	○	○	●
Skogsstyrelsen 2	○	○	○
Skogsstyrelsen 3	○	○	○
Statens geotekniska institut 1	○	○	○
Sveriges geologiska undersökning 1	●	○	○
Trafikverket 1	○	○	●
Länsstyrelserna 1	○	○	●
Länsstyrelserna 2	○	○	●

	Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Länsstyrelserna 3	○	○	●
Länsstyrelserna 4	○	○	●
Länsstyrelserna 5	○	○	●
Länsstyrelserna 6	○	○	○
Länsstyrelserna 7	○	○	●
Länsstyrelserna 8	○	○	○
Länsstyrelserna 9	○	○	●
Länsstyrelserna 10	○	○	○
Länsstyrelserna 11	○	○	○
Länsstyrelserna 12	○	○	○
Regionerna 1	○	○	●

	Ja	Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs	Nej, viktiga delar saknas i åtgärden
Kommunerna 1	○	○	◉
Kommunerna 2	◉	○	○
Kommunerna 3	○	○	◉
Kommunerna 4	○	○	◉
Kommunerna 5	○	○	◉
Kommunerna 6	○	○	◉

Motivera svaret när åtgärden inte motsvarar behovet

Alla åtgärdsmyndigheter 1	Ja (och nej). Bra som övergripande mål men kräver också uppföljning, annars blir det inte förpliktigande välbehövlig åtgärd eftersom det tex i kommunerna varierar väldigt mycket om det finns någon samordning eller inte, eller något arbete alls med vattenförvaltningen/MKN. Detta behöver samordnas centralt i kommunerna. Vattenmyndigheten behöver förtydliga att det är HELA kommunen som måste arbeta med åtgärderna.
Alla åtgärdsmyndigheter 2	Hur ska rapporteringen ske? Är det fortsättningsvis som den rapportering som görs i enkätform idag, i så fall är det kanske ok varje år. Men hur används svaren, och följs det upp med stöttning där åtgärderna inte genomförts som de borde dvs. en utveckling av rapporteringen efterfrågas. Annars, som tas upp i remissen, tar många av de fysiska åtgärder lång tid att genomföra. Att då rapportera varje år kan vara för ofta. Åtgärderna bör dessutom kopplas ihop med mätningar mm från den vattenförekomst som berörs, annars svårt att utvärdera åtgärden. Efter rapportering bör Vattenmyndigheten ge konstruktiv feedback, hur arbetet kan förbättras/utvecklas, om åtgärdsarbetet inte räckt. Där kan även behövas utvecklad vägledning, utbildning mm. Viktigt att man inom kommunerna samordnar sina svar. Det händer ofta att det missas, eller att det bara skickas till miljöenheterna. Vattenmyndigheten behöver förtydliga i sina utskick att det gäller HELA kommunen.
Boverket 1	Åtgärden saknar koppling till NV åtgärd 7 som i sin tur anger hänvisning till Boverket åtgärd 1. Boverket och Naturvårdsverket anser vi har spretande bedömning om dagvattenhantering idag och samarbetet här behöver vara tydligt. Kopplat till detaljplaner måste Boverket tydliggöra hur nederbörd och därmed dagvatten ska och kan hanteras. Viktiga delar saknas i åtgärden. ”Boverket behöver särskilt följa upp och vid behov utveckla vägledning och stöd” – vad menas med behov? Vid behov borde tas bort eftersom åtgärden beskriver att boverket ska arbeta med vägledning. Om bedömning gjorts att behov saknas behövs ju inte heller åtgärden?!
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 1	Inga svar
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 2	Under denna åtgärd låter det bara som att förbud eller skyddsåtgärder gäller för pågående aktiviteter och att inga fysiska åtgärder krävs för bland annat tidigare föroreningar. Bör inte också t ex sanering eller liknande inom Försvarsmaktens område inkluderas i denna åtgärd, om föroreningarna riskerar att förorena dricksvatten, eller vem ansvarar för det? Det behövs också gränsvärden och för vissa ämnen som exempelvis PFAS, en i princip noll-gräns. Utspädning ska aldrig kunna användas som argument för att undvika åtgärd.
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 3	Kommunerna förväntas delta där de är väghållare/markägare. Hur ska det gå till? Saknas åtgärd utpekad för kommuner.
Försvarsinspektören för hälsa och miljö 4	Inga svar

Havs- och vattenmyndigheten 1	Tillsynsvägledning små avlopp framtagen men det räcker inte för att effektivisera hanteringen av avloppen och komma framåt snabbare. Genom åren har många varit inne på att det krävs lagstiftning/föreskrifter för att dels snabba på åtgärdsarbetet, dels få till en likvärdighet i landet i prövningen. Nu blir det olika eftersom olika tolkningar görs och det t ex saknas krav på reningsnivå, inte bara ett allmänt råd. I förra åtgärdsprogrammet fanns utvecklande av styrmedel med, varför inte kvar? Skrivfel i följande mening: ”Av dessa små avloppsanläggningar har fortfarande närmare 26 procent enbart slamavskiljare, till dessa tillkommer också 9 procent små avloppsanläggningar där reningen är okänd (Olshammar, 2018).”
Havs- och vattenmyndigheten 2	Saknas åtgärd för kommunerna/andra huvudmän? En mycket viktig åtgärd som förhindrar skador på ekosystem i sjöar och vattendrag. I Västra Götalands län har kalkbidraget dragits ned kontinuerligt under två års tid och effekterna av neddragningarna har inte utvärderats. Det är därför viktigt att HaV ser till att kalkningen får de resurser den behöver för att uppnå pH-mål och miljökvalitetsnormer i försurningspåverkade vattenförekomster.
Havs- och vattenmyndigheten 3	Inga svar
Havs- och vattenmyndigheten 4	Inga svar

Havs- och vattenmyndigheten 5	Bra att Havs och vattenmyndigheten ska ta fram ny vägledning för vattenskyddsområden. Däremot stämmer inte formuleringarna i Förvaltningsplanen med Åtgärdsprogrammet. I Åtgärdsprogrammet formuleras uppdraget: ”Skydd ska säkerställas för vattenförekomster som används för dricksvattenförsörjning eller som är avsedda för sådan framtida användning.” I Förvaltningsplanen står det att även för potentiell framtida vattentäkt ska ett vattenskyddsområde kunna inrättas. Detta anser vi vara en viktig poäng och ett led i framtida råvattenförsörjning, att det ska vara möjligt att inrätta vattenskyddsområden som kommunalt eller regionalt har potential i framtiden. Detta bör lyftas speciellt, då det annars kan vara mycket svårt att inrätta vattenskyddsområde i område som idag inte direkt planeras som vattentäkt. Vid inrättande av vattenskyddsområden måste det finnas rättsligt utrymme att formulera tillräckligt strikta och väl fungerande (verkningsfulla) föreskrifter, som ger ett reellt skydd, både för akuta händelser och diffus förorening. Och som även uttrycks i underlaget, hanteringen måste även gå snabbare. Ansvar för inrättande av vattenskyddsområde behöver ligga på Länsstyrelse eller Vattenmyndighet, naturligtvis i samarbete med kommuner. Det kan vara mycket svårt för en kommun att driva införande av vattenskyddsområde för tex potentiella framtida vattentäkter, och i många fall kan en vattenförekomst vara intressant för flera kommuner i en region. Ur Skydd av vattentäkter med lokala hälsoskyddsföreskrifter En vägledning Rapport 2010:61 Länsstyrelsen Västra Götaland : ”Att inrätta skyddsområden med lokala hälsoskyddsföreskrifter beskrivs ibland felaktigt som en enklare metod att skydda vattentäkter än att tillämpa 7 kap. MB. Erfarenheterna från detta arbete visar emellertid att metoden inte är enklare, den ser bara lite annorlunda ut. Erfarenheterna visar bl a att precis samma målkonflikter kan uppstå mellan allmänna och enskilda intressen vid denna process som vid fastställande av ett traditionellt vattenskyddsområde. Det ska dock tilläggas att inom ramen för lokala hälsoskyddsföreskrifter finns inga verktyg att lösa dessa målkonflikter sås om t ex ersättningsprövningar. Det är därför viktigt att inte ha orealistiska förhoppningar på att möjligheten att inrätta skyddsområden med lokala hälsoskyddsföreskrifter ska lösa svårigheten att uppnå de av samhället mycket högt ställda målen om vattenskyddsområden. Mål som ofta uppfattas som mycket svåra att nå. Ibland är metoden emellertid alldeles utmärkt att använda. Lokala hälsoskyddsföreskrifter bedöms inte vara en ändamålsenlig metod: • Att skydda ytvattentäkter. Det finns förvisso ett utrymme i l agen att även skydda ytvattentäkter med lokala hälsoskyddsföreskrifter, men på grund av att enbart sådan markanvändning som kan ha en direkt negativ påverkan på människans hälsa kan regleras inom ramen för hälsoskyddsföreskrifterna bedöms metoden inte vara ändamålsenlig för att skydda ytvattentäkter. Alltför många långsiktiga risker för vattentäkten kan inte fångas upp och regleras inom ramen för beslutet och därmed är det heller inte möjligt att uppnå skyddssyftet. Ytvattentäkter bör därför generellt skydd as med stöd av 7 kapitlet MB. • Att skydda enskilda större grundvattentäkter (medeluttaget från brunnen överstiger 100 m3/dag). Dessa vattentäkter kommer generellt att vara mycket svåra att ersätta om vattentäkten skulle slås ut. Skyddsbestämmelserna inom området bör därför kunna reglera både kort- och långsiktiga hot mot vattentäkten. • Att skydda allmänna grundvattentäkter. Lagen begränsar möjligheterna att inrätta skyddsområden och lokala hälsoskyddsföreskrifter för allmänna grundvattentäkter. • Då det finns tydliga intressekonflikter inom det tilltänka skyddsområdet som inte går att lösa på annat sätt än genom begränsning av någon annan verksamhet t ex industri etc. ” En

	uppföljning bör göras i Sveriges kommuner ang om vattenskyddsområden för 50 pers och/ eller 10 m2/dygn (kommunernas åtgärdspunkt 3. a) har inrättats och hur resultatet har blivit. Om arbetet med bildande av vattenskyddsområde n för dessa halvstora vattentäkter ska kunna genomföras på ett meningsfullt sätt så behöv er lagstiftningen ses över. För att kommunerna ska kunna jobba med skydd av dessa vattentäkter behövs mycket mer stöd och goda exempel. Varje gång ett nytt skyddsområde ska in i de lokala skyddsföreskrifterna måste hela dokumentet Lokala hälsoskyddsföreskrifter tas upp till beslut i Kommunfullmäktige.
Havs- och vattenmyndigheten 6	Saknas åtgärd hos kommunerna men de behövs för att knyta till det övriga myndigheter gör.
Havs- och vattenmyndigheten 7	Inga svar
Havs- och vattenmyndigheten 8	Välbehövlig åtgärd, finns stort mörkertal. Tillsynen behöver också öka. Många väghållare har begränsad kunskap om olika regelverk – tveksamt hur det ska bli verklighet.
Havs- och vattenmyndigheten 9	Bör inte enbart finnas åtgärdssamordnare kring övergödning, utan även andra åtgärder i vatten.
Jordbruksverket 1	Inga svar
Jordbruksverket 2	Inga svar
Jordbruksverket 3	Inga svar
Jordbruksverket 4	Inga svar
Jordbruksverket 5	Inga svar
Jordbruksverket 6	Inga svar
Kammarkollegiet 1	Välbehövlig åtgärd, Vi tror att egenkontrollen är eftersatt på många ställen. Kommunerna kan vara viktig aktör (äger kraftverksdammar). För dammar som inte producerar kraft tror vi att egenkontrollen är mycket marginell.
Kemikalieinspektionen 1	Här behöver mycket göras. Ny EU - lagstiftning gör att nya ämnen tillkommer till listan av prioriterade och särskilt förorenande ämnen. Hur ser bakgrundshalteran ut i yt- och grundvatten t idag? Det vet vi inte då dessa ämnen ej provtagits. Kommunerna måste få bättre vägledning vad gäller vilka krav vi kan ställa vid provtagning både kopplat till miljöfarliga verksamheter och vid risk för att ett område är förorenat. Önskemål finns att en tillfredsställande vägledning för tillsynen ska finnas.
Läkemedelsverket 1	”Ska arbeta för att minska risken för negativ påverkan från läkemedel”– lös formulering, borde det inte kunna vara lite mer förpliktigande?

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1	Inga svar
Naturvårdsverket 1	I Åtgärdsplanen nämns uppströmsarbete på nationell nivå (i denna åtgärd) och på kommunal nivå i kommunernas åtgärd 2. Det nämns dock inte på regional nivå i Länsstyrelsernas åtgärder. Det innebär en brist i den “blå tråden”. Ex. I Göteborg ligger det regionala avloppsreningsverket Ryaverket som bedrivs i bolagsform med flera ägarkommuner. Respektive kommun bedriver tillsyn på sitt/sina ledningsnät, pumpstationer och verksamhetsutövare. Länsstyrelsen har tillsyn på själva avloppsreningsverket. När det gäller uppströmsfrågor så krävs samordning från nationell, regional till lokal nivå. Förbättrade förutsättningar för ett effektivt uppströmsarbete behöver prioriteras och stärkas ytterligare eftersom åtgärder som begränsar uppkomst och användning av miljöstörande ämnen i bästa fall innebär att åtgärder längst ner i systemet, det vill säga vid avloppsreningsverken, kanske inte behövs. Till exempel kan de administrativa åtgärderna avseende tillsyn eller tillståndsprövning riktas mot flottiljer, företag, brandövningsplatser och ägare av förorenad mark för att motverka utsläpp av PFAS från tätorter. Uppströmsåtgärder kan innebära att man uppnår flera miljömål med samma åtgärd, vilket ökar kostnadseffektiviteten och minskar risken för suboptimering. Samma saker gäller tillskottsvatten som nämns på nationell nivå (i denna åtgärd) och kommunal nivå i kommunernas åtgärd 2. Det nämns dock ej på regional nivå i Länsstyrelsernas åtgärder. För reningsverket innebär det att de bland annat får hantera konsekvenserna av de brister som finns i samordningen av hantering/tillsyn av tillskottsvatten vilket skulle kunna avhjälpas genom en tydligare “blå tråd” från nationell, regional till lokal nivå. Se även punkt 43 Länsstyrelserna 2 Under genomförande står att Naturvårdsverket ska utreda åtgärder för att förbättra förutsättningarna för att nå minskade utsläpp genom uppströmsarbete och tillskottsvattenproblematik. Detta är en viktig pusselbit i kommunernas arbete men det är för diffust beskrivet hur och när detta ska genomföras. Bra vägledningsmaterial från de nationella myndigheterna saknas. De nationella myndigheterna behöver ha ett tydligare samarbete så att informationen till länsstyrelser och vidare ned till kommunerna blir tydligt om vad som gäller och hur vi ska jobba med detta. Vad har vi för utgångsläge idag vad gäller t ex prioriterade- och särskilt förorenande ämnen? NV ska stödja LST i sitt arbete med att vägleda kommunerna Under genomförande finns tre punkter om bl a hur. kommuner kan jobba med vägledning om hur vi jobbar med behovsstyrd tillsynsplanering.
Naturvårdsverket 2	Vägledning om tillsyn miljöfarlig verksamhet, bra om de genomför det som står. Nationell vägledning behövs särskilt med vilka krav kommuner kan ställa på verksamhetsutövare gällande tillkommande prioriterade ämnen och särskilt farliga ämnen som man tidigare ej ställt krav på att provta.

Naturvårdsverket 3	Vägledning förorenade områden, synpunkter? Ta fram ny branschkartläggning där det tydligt framgår vilka branscher som hanterat även de nya prioriterade ämnena och särskilt farliga ämnena. Det kanske finns branscher vi ej ställt krav på tidigare. NV måste ta fram nya riktvärden för alla aktuella ämnen så tillsynsmyndigheten vet om det finns förhöjda halter i mark, ytvatten, grundvatten, sediment eller byggnad. Måste bli tydligt när krav på avhjälpandeåtgärd kan krävas. Vad menas med denna mening?: ”Beräkningsmodellen kan användas för att ta fram platsspecifika riktvärden för förorenad mark för de fall de generella riktvärdena inte är giltiga.” När de generella kriterierna ej är uppfyllda SKA man ta fram platsspecifika riktvärden. Detta går bara för de ämnen som finns inlagda och det saknas många ämne n samt även beräkningsmodeller för att ta fram platsspecifika riktvärden för grundvatten och ytvatten
Naturvårdsverket 4	Inga svar
Naturvårdsverket 5	Inga svar
Naturvårdsverket 6	Här borde även Giftfri miljö ingå med avseende på förorenat område.
Naturvårdsverket 7	Tillsynsvägledning om dagvatten och om bl a behovet av tydligare ansvarsfördelning på alla nivåer. Bra om det som det står att NV ska ta fram verkligen tas fram. Här behövs verkstad och ta fram det material som behövs och efterfrågas. Behövs ändringar i PBL (och MB?) för att kunna styra detta bättre.
Naturvårdsverket 8	Förslag på Naturvårdsverkets åtgärd 8 och SGI åtgärd 1 är bra. Det är angeläget att verksamhetsutövare för aktiva deponier får bättre vägledning och mottagningskriterier vid omhändertagande av förorenade massor och övrigt avfall, så att risken för spridning av föroreningar via deponiernas lakvatten minskar. Detta behöver tas fram skyndsamt så det blir likvärdiga bedömningar i Sverige och inte olika från fall till fall. Idag är det mer kommuner som hjälper kommuner då ingen tydlig vägledning fås från varken NV eller länsstyrelser
Naturvårdsverket 9	Förslaget på Naturvårdsverkets åtgärd 9 är bra. Provtagning och sammanställningar måste utföras. Det här är ett förslag som leder till bättre kunskap kring risker för spridning till vatten i miljön. Särskilt viktigt inom vattenskyddsområden, men även för övriga vatten. En positiv effekt är att uppgifterna kan kontrolleras vid anmälningar om schaktarbeten i mark.

Skogsstyrelsen 1	Det finns ett antal vanliga åtgärder inom skogsbruket som det finns anledning att uppmärksamma med avseende på dess effekter just på vatten. Det rör sig om avverkningar, markberedning, skyddsdikning, dikesrensning, återplantering samt askåterföring. Avverkningar och vissa andra skogliga åtgärder handläggs och bedöms i normalfallet av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen lutar sig mot Skogsvårdslagen och Miljöbalken med därtill hörande förordningar och föreskrifter. Det ska dock poängteras att Skogsstyrelsen inte är tillsynsmyndighet över miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet. Skogsbruksåtgärder som i sig kan medföra en förorening av vatten samt dess kringverksamheter såsom hantering av petroleumprodukter, hantering av bekämpningsmedel m m utgör miljöfarlig verksamhet i miljöbalkens mening. En kommun kan därför utöva - och ta ut avgift för - tillsyn över miljöfarlig verksamhet, utan hinder av att tillsyn över skogsbruket också utövas av Skogsstyrelsen enligt Skogsvårdslagen. Frågan har prövats i regeringsrätten, se dom från den 9 november 1989 ”Tillsyn av skogsbruk som anses vara miljöfarlig verksamhet - RÅ 2003 ref 63” för ärendet i sin helhet.” Med bakgrund av detta förespråkar vattenrådet att tillsynen över skogsbrukets påverkan på vatten behöver öka överlag. Viktigt att det tillförs resurser så att annan tillsyn inte minskar till förmån för tillsyn av MKN. Saknas åtgärd för kommunerna. De äger ju skog. (Representanterna från LRF och Södra skogsägarna i Göta älvs vattenråd reserverar sig mot ovanstående synpunkt) Här borde Skogsstyrelsen tillsammans med bl a NV ta fram vilken typ av massor som lämpar sig att använda vid vägar som uppförs i samband med skogsverksamhet. Samarbete mellan Skogsstyrelsen och kommun behövs. Behov av vägledning finns.
Skogsstyrelsen 2	Inga svar
Skogsstyrelsen 3	Inga svar
Statens geotekniska institut 1	Inga svar
Sveriges geologiska undersökning 1	Förslag på Naturvårdsverkets åtgärd 8 och SGI 1 är bra. Det är angeläget att verksamhetsutövare för aktiva deponier får bättre vägledning och mottagningskriterier vid omhändertagande av förorenade massor och övrigt avfall, så att risken för spridning av föroreningar via deponiernas lakvatten minskar.

Trafikverket 1	Vi anser att Trafikverkets åtgärd behöver utvecklas ytterligare. Texten i Trafikverkets åtgärd är alldeles för vag. Det står att de ska fortsätta utveckla och tillhandahålla kunskapsunderlag och information om möjligheten att minska vägars och järnvägars påverkan på vattenmiljön. Vi anser att det bör stå att de ska ta fram hur påverkan ska minskas så att miljökvalitetsnormen för vatten kan följas. Trafikverket är en stor aktör vars verksamhetsområde har stor påverkan på våra vattenmiljöer med avseende på bland annat dagvatten, halkbekämpning och omhändertagande av utsläpp och släckvatten i samband med olyckor, framför allt inom vattenskyddsområde. Påverkan på vattenmiljön från Trafikverkets vägar, järnvägar och andra anläggningar som trummor/rörbroar är i många fall stora. I vattenrådet saknas medverkan från Trafikverket som verksamhetsutövare/väghållare. Troligtvis ser det likadant ut i övriga vattenråd i landet. Vattenmyndigheten bör därför uppmana Trafikverket till deltagande och samverkan i vattenråden. Trafikverkets åtgärd ska enligt åtgärdsprogrammet genomföras i samverkan med berörda länsstyrelser och centrala myndigheter inom avrinningsområdet. Men det saknas i åtgärden vikten av tätare samverkan med kommunerna med tanke på bland annat dagvattenfrågan i urban miljö där flera väghållare finns inom begränsad yta och att ansvarsfrågan inom dagvattenjuridiken är komplex.
Länsstyrelserna 1	Vi konstaterar att i ÅP så nämns uppströmsarbete på nationell nivå (Naturvårdsverket, åtgärd 1: Tillsynsvägledning avloppsreningsverk) och lokal nivå (Kommunerna, åtgärd 2: Miljötillsyn). Det nämns dock ej på regional nivå tex Länsstyrelse. Det är olyckligt eftersom de brister som finns i tillsynen av ledningsnät och verksamhetsutövare på lokal nivå får konsekvenser vilket skulle kunna avhjälpas genom bättre samordningen från nationell, regional till lokal nivå i detta avseende. Förbättrade förutsättningar för ett effektivt uppströmsarbete behöver prioriteras och stärkas ytterligare eftersom åtgärder som begränsar uppkomst och användning av miljöstörande ämnen i bästa fall innebär att åtgärder längst ner i systemet, det vill säga vid avloppsreningsverken, kanske inte behövs. Till exempel kan de administrativa åtgärderna avseende tillsyn eller tillståndsprövning riktas mot flottiljer, företag, brandövningsplatser och ägare av förorenad mark för att motverka utsläpp av PFAS från tätorter. Uppströmsåtgärder kan innebära att man uppnår flera miljömål med samma åtgärd, vilket ökar kostnadseffektiviteten och minskar risken för suboptimering. Vattenplanering, vägleda kommuner gällande ÖP -arbete, tillsyn miljöfarliga verksamheter och förorenade områden m.m. Bra om det som står utförs, men viktigast av allt att de olika enheterna inom Länsstyrelsen rådgör med varandra särskilt vad gäller vattenverksamhet och förorenade områden. Vägledning till kommuner är en mycket viktig åtgärd att få igång. Bör innehålla tillsynsvägledning även i strandskyddstillsyn, prövning av bygglov utom plan.

Länsstyrelserna 2	Information om avloppsreningsverk saknas i beskrivningen av denna åtgärd. Information om avloppsreningsverk ligger bara under kommunernas åtgärd 2 trots att tillsyn av stora reningsverk kan ligga på länsstyrelser, vilket är fallet i Göteborg. Det saknas även en sammanhängande åtgärdskedja från nationell nivå, via regional nivå, till lokala instanser för åtgärder inom tillskottsvatten och uppströmsarbete. Åtgärder avseende tillskottsvatten och uppströmsfrågor finns med i Naturvårdsverkets åtgärder och kommunernas åtgärder men saknas bland länsstyrelsernas åtgärder vilket är en brist. I Göteborg ligger det regionala avloppsreningsverket Ryaverket som bedrivs i bolagsform med flera ägarkommuner. Respektive kommun bedriver tillsyn på sitt/sina ledningsnät, pumpstationer och verksamhetsutövare. Länsstyrelsen har tillsyn på själva avloppsreningsverket. Tillsyn av åtgärder kopplat till tillskottsvatten och uppströmsfrågor behöver genomföras i ett sammanhang som samordnas av länsstyrelsen för att undvika suboptimeringar eller åtgärder som bara flyttar på problem från ledningsnät till reningsverk istället för att lösa dem. Viktiga frågor som uppströmsarbete och tillskottsvattenarbete saknas i länsstyrelsernas åtgärder (se även åtgärd 1 Naturvårdsverket) Att komplettera åtgärdsprogrammet med åtgärder inom Länsstyrelsens åtgärd 2 och 4 avseende att vägleda och att driva tillsyn inom tillskottsvattenområdet hade skapat bättre förutsättningar att lyckas från nationell till lokal nivå och därmed ge resultat. Behöver innehålla även strandskyddstillsyn
Länsstyrelserna 3	Nej, Se ovan om prövning av vattenverksamhet. Här tillåts en del vattenverksamhet som inte bör tillåtas, t ex kulvertar/ledningar istället för öppna lösningar osv. Välbehövlig åtgärd eftersom många vägtrummor ligger fel. Mkt eftersatt tillsyn på sådan vattenverksamhet. Kommunerna är viktiga aktörer här – äger mark och är ofta väghållare.
Länsstyrelserna 4	Tillsynsvägledning till kommuner om miljöfarlig verksamhet, förorenade omr., djurhållande verksamheter och andra som påverkar vattenmiljön behövs, bra om det tas fram snarast. Behöver innehålla även strandskyddstillsyn samt PBL-tillsyn
Länsstyrelserna 5	På sidan 199 i förvaltningsplanen anges att ”I nästa sexårsperiod behöver också frågor rörande bakterier och andra mikroorganismer i dricksvattentäkter uppmärksammas, särskilt motiverat av ett varmare klimat.” Vi anser att detta är mycket viktigt ur råvattensynpunkt, och att underlag för gränser för, och inrättande av mikrobiologisk MKN bör tas fram snarast. Det finns redan riskbaserade gränser för vissa bakterier för god och utmärkt badvattenkvalitet, och även tidigare gränsvärden för råvatten, som skulle kunna vara riktvärden redan från år 2022.
Länsstyrelserna 6	Inga svar
Länsstyrelserna 7	Viktigt att Boverket levererar stöd till länsstyrelserna med både att formulera åtgärder kring hur och vad så att kommunerna ska kunna arbetat mer effektivt i sitt planarbete. Behöver innehålla vägledning för prövning av förhandsbesked/enskilda bygglov utom plan (se ovan). samt vägledning om PBL-tillsyn.
Länsstyrelserna 8	Inga svar
Länsstyrelserna 9	LOVA-kategorierna är för snäva, stödet bör vidgas till fler vattenåtgärder. Lite ologiskt att inte LONA-våtmark istället ingår i LOVA.

Länsstyrelserna 10	Inga svar
Länsstyrelserna 11	Inga svar
Länsstyrelserna 12	Inga svar
Regionerna 1	Borde inte alla regioner ta fram en regionplan?
Kommunerna 1	Detta är en bra och välkommen åtgärd. Ex: I Göteborg pågår redan ett stadenövergripande arbete med att ta fram en åtgärdsplan för god vattenstatus och lokala åtgärdsprogram utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Där kommer att beskrivas vad förvaltningar och bolag behöver göra för att säkerställa att kommunen genomför vattenmyndigheternas juridiskt bindande åtgärder samt vilka fysiska åtgärder kommunen behöver genomföra i egenskap av verksamhetsutövare och markägare för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Kommunernas åtgärd 1 kallas liksom länsstyrelsernas åtgärd 1 för Vattenplanering vilket kan vara en något missvisande beskrivning eftersom det är ett begrepp som då borde omfatta även frågor kopplat till skyfall, höga flöden och stigande havsnivåer. Detta omnämns dock inte i beskrivningen av åtgärden. Åtgärder kopplat till översvämningsdirektivet och samhällets klimatanpassning behöver samplaneras med åtgärder kopplat till vattendirektivet och god vattenstatus. Det är för otydligt i denna åtgärd hur dessa processer är tänkta att hanteras. Dessa frågor behöver beskrivas tydligare i åtgärden. Vi anser att det finns behov av ett regionalt uttalat ansvar för länsstyrelsen att planera för och samordna åtgärdsarbetet på avrinningsområdesnivå. Se mer under generella synpunkterna under 2.2 Vi vill även belysa att kommunerna har fått ett avsevärt utökat ansvar för vattenförvaltningsarbete med denna åtgärd. Kommunerna kommer att behöva extra resurser för att genomföra åtgärden, men det är oklart hur detta ska finansieras vilket inte är förenligt med den kommunala finansieringsprincipen. Det kommer att krävas ett generellt och permanent ökat statsbidrag till kommunerna för att kunna genomföra detta planeringsarbete t ex med samma princip som för Energirådgivare.
Kommunerna 2	Det är dock svårt för den enskilda kommunen då de bygger på avrinningsområden, vilket sällan ligger hel och hållet inom den egna kommunen
Kommunerna 3	Vägledning från centrala myndigheter brister fortfarande i alla åtgärdspunkter. Lagstiftningen kan behöva ses över för åtgärd 3. a).

Kommunerna 4	Åtgärden är lik den som finns i gällande åtgärdsprogram, med skillnaden att prövning och tillsyn enligt PBL lagts till. Syftet med detta tillägg är enligt muntlig uppgift från vattenmyndigheten att skapa en tydlig kedja i åtgärden från översiktlig planering till byggnation. Det kan vara rimligt, men det är svårt att veta vad som egentligen avses med denna del av åtgärden då den inte beskrivs närmare i dokumentet. Vi anser därför att en närmare beskrivning av hur vattenmyndigheten anser att den delen av åtgärden ska genomföras behöver ske. I övrigt är åtgärden rimlig och i linje med den hantering som det juridiska regelverket ändå kräver i planeringen. Angående “Åtgärden bör även samverkas med berörda kommuner inom avrinningsområdet” Vi anser att ansvaret behöver preciseras för att inte riskera att falla mellan stolarna. Vi anser att samordningsansvaret borde ligga hos länsstyrelserna. Angående “Åtgärden ska så långt som möjligt hänvisa till Vatteninformationssystem Sverige (VISS) som vattenplaneringsunderlag.” Vi ser i dagsläget svagheter i uppbyggnad och tillgänglighet i VISS som inte möjliggör nyttjande i den utsträckning som vi önskar. Exempel på detta redovisas i bilaga MKN-VISS-Remiss. Vi skulle gärna se en utveckling av VISS med bättre möjligheter till tillämpning i tät bebyggelse och stad. Det är värdefullt att den fysiska planeringen skall ta större hänsyn till vattenmiljöer. Ett viktigt verktyg för att värna vattenmiljöer är strandskyddet. Enligt remissen Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd– (SOU2020:78) föreslås ”att strandskydd inte ska gälla vid insjöar med en vattenyta som uppgår till 1 hektar eller mindre eller vattendrag som är 2 meter eller smalare”. Går detta igenom torde det ytterligare försvåra möjligheten att uppnå en god vattenstatus. Va-verksamheterna anser att de ofta har praktiska problem som grundar sig i att bästa tillgängliga teknik för rening inte möjliggör tillräckligt låga utsläppsnivåer. Det innebär att det är svårt att nå normerna överallt trots planerade åtgärder.
Kommunerna 5	Det är inte tillräckligt tydligt - Föreslagen fokus är på krav på hanteringen så recipient inte påverkas. Synsättet behöver ändras så att dagvatten också är en resurs (grundvatten) och att avledandeproblematiken inte blir så stor.
Kommunerna 6	Viktiga delar saknas i åtgärden Genomförande: - Att elda trädgårdsavfall inom detaljplanelagt /tätbebyggt område bör starkt begränsas och på sikt bör ett förbud införas. - Krav på utfasning av gamla pannor behöver införas

2.2 Övriga synpunkter på åtgärder:

Exempel på frågeställningar:
Har du förslag på ytterligare åtgärder?

Generellt har åtgärdsprogrammet ett bra angreppssätt och omfattar rimliga åtgärder. Det finns en relativt tydlig koppling mellan åtgärdsnivåerna, från statliga myndigheter ner till kommunerna. Framförallt genom införandet av vattenplaneringsåtgärden och det faktum att centrala myndigheter ska vägleda kommuner. De åtgärder där vi anser att de blå trådarna brister har beskrivits under respektive åtgärd och övriga synpunkter på åtgärder beskrivs nedan.
Vi delar uppfattningen, som ges uttryck för i remissen, att åtgärdsarbetet ska ske ur ett avrinningsområdesperspektiv och att mer mellankommunal samverkan behövs. Samverkan mellan kommuner lyfts i programmet, men placeras främst på kommunerna som åtgärd. Att lägga detta samordningsansvar på kommunerna riskerar att innebära att ingen tar på sig det övergripande ansvaret och att åtgärdsarbetet får svårt att bedrivas ur ett större perspektiv än i den egna kommunen. Därför anser vi att länsstyrelsen behöver ta ett större regionalt ansvar i att hålla ihop och driva på arbetet på avrinningsområdesnivå, som ju normalt är kommunöverskridande. Även arbetet med att planera genomförandet av fysiska åtgärder inom respektive avrinningsområde behöver ske på en regional nivå.

I Förvaltningsplanen står på flera ställen om dricksvattenförsörjning, vattnets värde, vikten av vattenskyddsområde och att skydda potentiella vattentäkter. Det är svårt att identifiera att detta följs upp på ett relevant sätt i Åtgärdsprogrammet. Skyddande av potentiella täkter är inte alls med, och detta kan inte kommunerna enskilt göra.
Det går inte heller att hitta åtgärder om hur vattnets värde i samhället ska höjas. Till exempel är hela Göta älv, som är vattentäkt för ca 700 000 människor, riksintresse för Sjöfart, och stora delar är riksintresse för Friluftsliv, Naturvård och Kulturmiljövård. Däremot är Göta älv inte riksintresse för dricksvatten, undantaget de anläggningsdelar vid älven som tillhör Göteborgs stad.

På sidan 133 i Förvaltningsplanen står:
”Vattnets värde” Som visats i detta kapitel är vatten en viktig resurs inom flera områden i samhället och i samhällsekonomin. För att belysa värdet av vatten kan studier av nyttan användas där vattenresurser värderas antingen kvalitativt eller kvantitativt. I följande text diskuteras framförallt nyttan kopplat till dricksvatten. Nyttan med god vattenkvalitet tas upp mer ingående i avsnittet Konsekvenser av åtgärdsprogrammet i Åtgärdsprogram 2021–2027. ” Detta visas inte särskilt tydligt i kapitlet och följs inte upp som åtgärder, eller är särskilt tydligt i Konsekvenser av åtgärdsprogrammet. Det vore bra att ”Belysa/värdera/höja/tydliggöra vattnets värde i samhället” skulle ligga som en åtgärd för någon av myndigheterna (exempelvis HaV). Egentligen miljö och vatten tillsammans, men att det leder till att miljöskyddet får ett lagstöd som kanske kan leda till en förändring i samhällets prioriteringar.

Tydligare angivna rekommendationer och formuleringar att samordna och samplanera samtliga vattenrelaterade frågor.
Arbetet med att nå miljökvalitetsnormerna för vatten behöver bättre samverka och samplaneras med åtgärdsarbetet som behövs för klimatanpassningskrav rörande högt vatten, höga flöden och skyfall. Samtliga innebär markanspråk och ytbehov och i den mån det är möjligt bör de därför samordnas för bästa möjliga utfall och effektivitet.
Vi anser att en vattenplanering verkligen behövs, men den bör omfatta alla vattenrelaterade frågor. Åtgärden ”vattenplanering” bör därför ses över. I första hand bör åtgärden breddas och åtminstone ange att vattenplaneringen ska ske gemensamt med andra vattenfrågor. Om så inte sker, bör åtgärden i andra hand ändra namn till exempelvis ”samlad åtgärdsplanering avseende MKN vatten”, som i sådana fall skulle vara mer rättvisande för vad åtgärden egentligen avser.
Utifrån detta saknar vi också MSB som aktör i åtgärdsprogrammet. Åtminstone borde det uttalas att de ska involveras på ett tydligare sätt i framför allt vattenplaneringen.

Utveckling av VISS för bättre användarvänlighet i stadsplaneringen.
I flera delar av åtgärdsprogrammet hänvisas till att underlaget i VISS ska användas, exempelvis i åtgärd 4 om fysisk planering. Under länsstyrelsens åtgärd om vägledning av översikts- och detaljplanering anges även att det behövs bättre

kunskaper i kommunerna och stöd i hur VISS kan användas.

VISS är bra och omfattande men det är också svårt att förstå och använda för den som inte är expert på just miljökvalitetsnormerna. Vill man utveckla användandet av VISS så att det fungerar bättre som ett underlag i planeringen behöver databasen bli mer användarvänlig och anpassad för det ändamålet. Vi föreslår därför att det bör ingå i länsstyrelsens åtgärder att utveckla VISS till att bli ett mer användbart instrument, även för till exempel samhällsplanerare.

Åtgärdsförslagen i VISS

"Det är positivt att åtgärdsförslagen per vattendrag framstår som mer praktiskt rimliga än tidigare, då upplevelsen var att ingen hänsyn till de förutsättningar som råder i en stad hade tagits. Vi upplever dock fortfarande, exempelvis vad gäller förslag till ekologiska kantzoner, att åtgärdsnivåer och omfattning kan bli svåra att klara sett till förutsättningar i den urbana miljön. Det hade varit bättre om åtgärdsförslagen och omfattning på åtgärder i VISS hade tagits fram i dialog med respektive kommun. Denna dialog kommer dock att utvecklas inom Göteborgs Stads arbete med åtgärdsplan för god vattenstatus, speciellt gällande lokala åtgärdsprogram och åtgärdsförslag per avrinningsområde och avseende på både ekologisk, praktisk och ekonomisk rimlighet. I det arbetet behövs det också en mer ingående dialog kring åtgärdsförslagen och utförda utredningar, till exempel underlagsrapporten till översiktsplanen om blågröna stråk

Utöver Förbättringsbehov (enligt VISS) efterfrågar vi en Acceptabel belastning för varje vattenförekomst. I en befintlig stad finns inte stora möjligheter till reningsanläggningar, vilket betyder att vi till stor del behöver förlita oss på att föroreningsproblemet “byggs bort” genom arbetet i detaljplaner. Då detaljplanerna blir så viktiga för att vi så småningom ska klara miljökvalitetsnormerna är det viktigt att det skapas verktyg för att kunna kräva att detaljplanerna på bebyggd mark faktiskt förbättrar vattenkvaliteten i vattenförekomsten. I dagsläget jobbar man endast utifrån principen att den nya detaljplanen inte ska försämra status samt att den inte ska omintetgöra möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna. Ett alltför strikt krav på att enskilda detaljplaner inte får öka mängderna till recipient kan medföra att det blir omöjligt att exploatera i utkanten av stan. Med en beräknad Acceptabel belastning för varje vattenförekomst skulle detaljplanerna i centrum på ett tydligt sätt kunna tvingas att släppa ut mindre föroreningar än vad området gör idag. Samtidigt skulle även exploatering i utkanten av stan möjliggöras. Att nå god vattenstatus genom att förlita sig mestadels på detaljplanearbetet är dock tyvärr en väldigt långdragen process och inget som kommer få vattenförekomsterna i Göteborg att nå god status före 2027.

Tyvärr tas inte alla föroreningar bort från dagvatten genom behandling i dagvattenreningsanläggningar. Addera till detta att det dessutom är väldigt ont om plats för anläggningarna i den tätbebyggda staden samt kostnadskrävande att bygga dem. Att då fokusera på reningsanläggningar som det huvudsakliga medlet att komma tillrätta med dagvattenproblematiken är orimligt. Vi lyckas helt enkelt inte få bort tillräckligt med föroreningar på detta sätt. Ett mer logiskt sätt vore att istället lägga mer pengar och energi på att se till så att föroreningarna inte uppstår från början. Vi efterfrågar åtgärder i åtgärdsprogrammet som riktar sig mot diffusa källor till föroreningar i dagvattnet tillexempel trafik och byggnadsmaterial. Alltså ett tydligare fokus på uppströmsperspektivet.

Avsnitt 2.17 Kommunerna, åtgärd 3: Dricksvattenskydd. Sidan 141.

Dricksvattenskydd

Nytt i åtgärdsprogrammet är frågan om dricksvattenskydd. Det är glädjande. Detta har man tidigare inte hanterat inom ramen för Vattendirektivet. Önskemål om att ta med frågan om dricksvattenskydd har flera gånger framförts av Göta älvs vattenråd.

Avsnitt 2.15 Länsstyrelserna, åtgärd 1: Vattenplanering, sidan 97 samt avsnitt 2.17 Kommunerna, åtgärd 1: Vattenplanering, sidan 129.

Direkta åtgärder i vattenplaneringen

De flesta åtgärder som redovisas i programmet handlar om planering, rapportering, vägledning, prioritering, rådgivning, utveckling, utredning, ta fram styrmedel, insamling av data, ta fram kunskapsunderlag samt information och kunskapsförmedling. Det är ett program för förberedelser för åtgärder, för administrativa åtgärder, inte för fysiska åtgärder. De fysiska åtgärderna redovisas i VISS.

De åtgärder som behövs för att förhindra påverkan och direkta åtgärder för att uppnå miljökvalitetsnormerna ska ingå i den förvaltningsövergripande vattenplanering som kommunerna ska genomföra enligt förslag i åtgärdsprogrammet (sidan 129) eller i den sektorsövergripande vattenplanering som föreslås i åtgärdsprogrammet för länsstyrelserna t.ex. under punkt k) "plan för skydd och restaurering av kustnära marina miljöer" (sidan 97). I VISS föreslås, till exempel, åtgärden att "minska påverkan av båtliv" inom ett stort antal kustvattenförekomster. Åtgärder för detta bör då rimligen finnas med den vattenplanering som åtgärdsprogrammet föreslår för länsstyrelserna och kommunerna.
Avsnitt 3.7 Slutsatser, sidan 202, första stycket.

2.5 Synpunkter på avsnitt 3.3 – Kostnader för att genomföra åtgärdsprogrammet:

Kommunerna har fått ett avsevärt utökat ansvar för vattenförvaltningsarbete i detta åtgärdsprogram. Det innebär att det kommer att behövas extra resurser för att genomföra åtgärdsprogrammet, men det är oklart hur detta ska finansieras vilket inte är förenligt med den kommunala finansieringsprincipen. Det kommer att krävas ett generellt och permanent ökat statsbidrag till kommunerna för att kunna genomföra detta planeringsarbete.

I SOU 2019:66 - “En utvecklad vattenförvaltning” har bristande finansiering pekats ut som orsak till den låga åtgärdstakten. Vi delar den bilden. Utan tillräckliga ekonomiska resurser kommer målen inte att kunna nås. Det kommer att krävas finansiering för att kunna genomföra fysiska åtgärder.

2017 modellerades och kartlades föroreningssituationen i de största vattendragen (med fokus på de av vattendragen som är vattenförekomster) i Göteborgs kommun. Resultaten visade att stadens dagvattenpåverkan på vattendragens status är stor. Sedan dess har vi arbetat med att ta fram både dagvattenåtgärder samt prioriteringsordning för utbyggnad av dessa. Genom detta arbete har vi förstått svårigheten i att uppnå miljökvalitetsnormerna inom den tidshorisont som Vattendirektivet förordar. För de flesta av vattendragen har heller inte platsspecifika dagvattenåtgärder som motsvarar hela stadens reningsbehov kunnat identifieras. Det är mycket svårt att hitta plats för storskaliga reningsanläggningar i en tätbebyggd stad. De dagvattenåtgärder som föreslås i VISS är inte platsspecifika, vilket innebär att det är osäkert om de kommer att kunna implementeras i verkligheten. Dessutom baseras åtgärdskostnaderna för dagvattenreningsanläggningar i VISS på schablonvärden som är ca en tiondel av medelinvesteringskostnaden för dagvattenreningsanläggningar byggda i Göteborg. Med tanke på detta anser kretslopp och vatten (va-huvudman i Göteborgs Stad) att VISS förmedlar en orimlig bild av vad som kommer kunna göras för att nå god vattenstatus och efterfrågar tydligare underlag.

När det gäller kostnader för miljötillsyn så framgår det inget om den tid, och därmed kostnad, som krävs för att tillsynsplaneringen och behovsutredning ska prioritera baserat utifrån vilka som kan påverka miljökvalitetsnormerna. Tillsynsplanering sker inte fullt ut utifrån detta idag och för att kunna göra det krävs ett kunskapsunderlag och sammanställning som kan ta mycket tid i anspråk, särskild inledningsvis och det blir i stort tid vi inte kan debitera någon verksamhetsutövare för.

Det ser väldigt olika ut i kommunerna idag. En del har vattenstrateg eller motsvarande. I många kommuner finns det över huvud taget inget samordnat vattenarbete. En åtgärd vore att kommunerna uppmuntras att anställa vattenstrateger. Ett annat sätt är att ge bidrag för denna typ av tjänst (motsvarande energirådgivare)

2.6 Synpunkter på avsnitt 3.4 – Fördelning av kostnader per aktör:

Texter och tabeller bör rättas eftersom källorna till ”näringsbelastning från mänsklig verksam-het är utsläpp av fosfor och/eller kväve” från hushåll och tätortsförlagda industrier såsom slakterier och mejerier. I diagrammen 1 och 2 över fördelningen av utsläppare av närings-ämnen bör reningsverk bytas ut mot tätorter och det är otydligt om påverkanskällan ”urban markanvändning” skiljer sig från reningsverk eller dubbelräknas med tanke på att dagvatten från urban markanvändning ibland leds till reningsverk samt i vilka utsläppsflöden som urbant lokaliserade industrier räknats in.

2.8 Synpunkter på avsnitt 3.6 – Osäkerhets- och känslighetsanalys:

Reningsverk anges felaktigt som betydande orsak till utsläpp av prioriterade ämnen. I samma mening jämställs reningsverken felaktigt med deponier som alstrar sådana utsläpp.
Föroreningar som släpps ut uppstår i tätorterna, inte i reningsverken. Reningsverken kan ses som utsläpps- eller påverkanskällor, men utsläppen är en konsekvens av vårt gemensamma samhälle. Förutom god teknik vid reningsverken behöver åtgärder mot utsläpp vidtas där de uppstår (vid källan).
Reningsverken anges felaktigt som den mest betydande orsaken till utsläpp av SFÄ som är ett begrepp som inkluderar såväl läkemedelssubstanser och ammonium från hushållsavlopp som tungmetaller från näringsverksamheter och vägars dagvattenavlopp. I tabellen över påverkanskällor bör raden ”punktkällor – reningsverk och punktkällor bräddning” kallas tätort eller urbana områden.
Avloppsreningsverken kan bara rena vissa av tätorternas föroreningar men i stort sett alla kan övervakas. Att reningsverken är övervakningspunkter enligt ramdirektivets hänvisning till avloppsdirektivet förvandlar dem inte till källor. Problem ska åtgärdas där de uppstår (vid källan). Åtgärdsplanens beskrivningar och motiveringar till flera administrativa åtgärder bör skrivas om så att genomförandet riktas rätt. Vattenmyndigheten är skyldiga att kartlägga källor till utsläpp. Kartläggningens syfte är att ge underlag för ett effektivt åtgärdsprogram med rätt riktade åtgärder. I kartläggningen i remissen saknas viktiga uppgifter om till exempel verksamheter i tätorterna som alstrar påtagliga utsläpp av organiska kemiska ämnen och metaller. Brister i den kartläggningen har medfört att flera myndighetsåtgärder föreslås ska riktas mot enbart reningsverk istället för mot utsläppare av ”industrispillvatten” i tätorterna. Möjligen beror det på att vattenmyndigheten förenklat begreppet ”källa” till att representera punkten där föroreningarna passerar från land till vatten istället för att fokusera på var föroreningen uppstår eller släpps ut. Det är basalt med ett uppströmsperspektiv i ÅP och förvaltningsplaner, i detta avseende brister materialet. Det är verksamhetsutövare, hushåll, väghållare och andra intressenter i reningsverkets upptagningsområde som utgör källorna till föroreningarna och inte avloppsreningsverket. Vattenmyndigheternas skyldighet till källkartläggning är inte färdig i det här hänseendet. Åtgärdsplanen behöver tydligare rikta åtgärder mot verksamheter i tätorterna vars utsläpp påtagligt kan påverka miljökvalitetsnormerna och vattentäkter.

2.10 Lämna dina synpunkter på konsekvensanalysen:

De utpekade åtgärdsförslagen som finns i VISS är omfattande och kommer bli mycket dyra att genomföra. Statliga bidrag ska givetvis utnyttjas för åtgärder men ska ses som ett bidrag och inte en huvudsaklig finansiering. Flera bidrag kräver medfinansiering och det finns inte långsiktig säkerhet vare sig gällande medelnivåer eller varaktighet. De kräver även kommunala resurser i form av ansökning, uppföljning mm. En långsiktig finansiering en mycket viktig fråga att reda ut.

Små bidrag är ofta inte lönsamma att söka i förhållande till ansökningshandläggning, uppföljning och redovisning.

3.1 Fungerar det att använda underlaget för normen som finns i VISS?

Nej, VISS upplevs för komplicerat av sällananvändare. För att förstå och hitta i VISS behöver man jobba med det relativt ofta, det gäller även den enklare kartan. Det är därför orimligt att tro att till exempel stadsplanerare ska kunna använda och förstå den databasen, som den ser ut idag. Se mer under 2.2.

3.1c Fungerar det att använda underlaget för normen som finns i VISS vid fysisk planering?

Det tror vi. Kunskapen om MKN, tillämpningen och hur de styr planeringen är dock generellt låg. Det används sällan på det sätt det är tänkt. Särskilt gäller detta prövning av enskilda bygglov/förhandsbesked, alltså utom plan. Dessa står för en relativt stor del av byggnationen, så det är viktigt att MKN tillämpas även här.

4.1e Synpunkter på Västerhavets delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka:

Generellt är delförvaltningsplanen väl genomarbetad dokument, välskriven med korrekt text och välstrukturerad. Stycke 1.2, sid 6, tredje punkten - Utveckla varningssystem för att upptäcka och förutsäga torka vilket kan omfatta … Meningen är ofullständig Stycke 5.5 sid 40, gå igenom för rättning av språk, ord osv. Det nämns inget kring ihopblandning av olika dagvattenkvaliteter. Inte utgå från att kvittbliva dagvatten, viktigt att ta vara på dagvatten som en resurs för att återskapa grundvatten. Saknas kartering av risker kopplat till varje punkt under stycke 2.2, sid 8. Mer åtgärder krävs för att höja kunskapen om detta i samband med framtagande av ÖP. Enskilda vattentäkter är helt oreglerade. Kan leda till problem med vattenbrist och skulle behöva regleras i hållbara system,
bl a återcirkulera vatten till grundvatten. Detta framgår inte i förvaltningsplanen. Borde vara anmälningspliktigt att borra enskild brunn. Vi behöver höja kunskapen om de enskilda vattenuttagens effekter på grundvattenreservoarerna. En taxa skulle kunna införas för konsumtion av kommunalt vatten som skrider över en normalförbrukning. Viktigt att det fortsättningsvis finns statliga bidrag för projekt med syfte att göra åtgärder för bättre vattenhushållning och bättre tillgång till dricksvatten. Bidrag lämnas till Förordning 2019:556. En utvärdering av de projekt som har genomförts är viktigt för andra kommuner som vill göra liknande. Stycke 1.3, sid 7 ”I framtiden förväntas extremväder bli allt vanligare och både översvämningar och torka kommer att innebära stora tekniska utmaningar. Att utveckla frågor rörande den tekniska infrastrukturen ligger utanför den här delförvaltningsplanens räckvidd men frågan är av stor vikt för samhället. Behovet av effektivare vattenanvändning inom kommunala VA-system är inte annorlunda än inom andra områden. Planen berör därför ändå denna sektor”. - konstig kommentar att planen berör denna sektor, detta behöver utvecklas eller tas bort.

5.3 Bilaga 3 – Register över utsläpp och spill:

Denna bilaga går det inte att hitta någon hänvisning till i förvaltningsplanen. Beskrivningen av vad registret innehåller och vad syftet är och hur det används i vattenförvaltningsarbetet saknas. Det låter som att det skulle kunna vara ett viktigt underlag för kommunernas åtgärdsplanering.

5.4 Bilaga 4 – Riskhanteringsplaner enligt översvämningsförordningen:

Riskhanteringsplanerna saknas i samrådsunderlaget eftersom de tas fram i en annan process. Det hade varit av stort värde om samråd om dessa planer integrerades i vattenmyndigheternas samråd så att det inte riskerar att bli två parallella spår. Eftersom vattendirektivet och översvämningsdirektivet utgör EU:s huvudsakliga vattenlagstiftning så hade det varit en möjlighet att få in värdefulla synpunkter för att stärka synergier och möjligheter att minska intressekonflikter om samråden hade samordnats. Många av de ytor som klimatanpassningen gör anspråk på är samma ytor där vi behöver genomföra åtgärder för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. Att vattenmyndigheterna och MSB samordnar dessa processer är centralt för att underlätta den samordning som behöver ske på regional och kommunal nivå.

6.1 Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen:

Generellt är MKB:n väl genomarbetad och ett bra användbart dokument för oss på kommunerna. Välskriven med korrekt text och välstrukturerad.

Sid 21 Övergödning , sista meningen: ” ….. Utsläpp från andra källor, så som mindre djurhållning och jordbruk, små avlopp, dagvatten och skogsbruk regleras inte via tillstånd och brukar också kallas diffusa källor”. Se över meningen eftersom små avlopp regleras med tillstånd.

7.1 Ger förvaltningsplanen, åtgärdsprogrammet, bilagor och VISS dig den information du behöver för ditt arbete?

Vad borde kompletteras?

Kostnader

Avsnitt 6.5 Kostnader för vatten och avlopp - De angivna siffrorna ger inte en komplett bild av kostnaderna som totalt är högre. Drift och underhåll i figuren om kostnadstäckning tar inte hänsyn till ledningsnät och kapitalkostnader.

Det bör framgå att prisintervallen 137 - 1 074 kronor/månad och 10 - 90 kronor/m3 vatten även avser att inkludera kostnaderna för avloppsrening.

Tillskottsvatten

Begreppet ovidkommande vatten i texten bör bytas ut mot ordet tillskottsvatten. Tillskottsvatten är sådant vatten som helst inte ska finnas i en kombinerad eller separerad spillvattenledning, exempelvis grundvatten som läckt in eller takvatten i ledningar som kopplats fel på privat mark.

Dagvatten som leds bort från till exempel gatumark i en kombinerad spillvattenledning är inte ovidkommande (synonymt med irrelevant). Sådant dagvatten ska finnas i ledningen eftersom ett av syftena med ledningen är att leda bort sådant vatten. Att volymen avloppsvatten i en kombinerad ledning ökar när det regnar så att bräddningsrisken eller reningsverkets reningsförmåga kan påverkas är riktigt, men det gör inte dagvattnet till något ovidkommande. Texten blir missledande när den för tanken till att mycket vatten i en kombinerad spillvattenledning enbart beror på misskötsel.

Vi behöver generellt en bättre användbarhet som stöd i arbetet. Den översiktliga informationen behöver ligga mest synlig och inte många klick bort. Merparten av användarna går bara in i VISS någon eller några gånger om året och får då nyttja en massa tid att hitta rätt, om de ens gör det. Det medför en orimlig arbetsinsats att få fram den information man behöver om man inte jobbar mycket i systemet och har knäckt koden för dess uppbyggnad.

För att uppnå god vattenstatus i våra sjöar, hav och vattendrag behöver alla hjälpa till men omfattningen av materialet samt svåranvändbarheten av VISS leder troligtvis till att många personer och organisationer som kan ha värdefulla inspel exkluderas från att delta i arbetet. Vi anser därför att vattenmyndigheterna behöver arbete ytterligare med att tillgängliggöra pedagogisk och kortfattad information samt att öka användarvänligheten i VISS.

Nedan är fortsättning på synpunkter under 2.2, som inte fick plats där

Otillräcklig tillsyn

Tillsyn är viktig för att förhindra påverkan och för att få till stånd åtgärder som undanröjer en påverkan. Tyvärr är resurserna oftast otillräckliga för den tillsyn som behövs.

Detta påpekas också i slutsatserna till avsnittet Åtgärdsprogrammets konsekvenser skriver man:

"Åtgärdstakten är för långsam inte bara på grund av bristande finansiering av fysiska åtgärder, utan också av för låga resurser inom tillsyn och för långa prövningsprocesser. För myndigheter och kommuner är det framför allt tre områden som bedöms vara underfinansierade; tillsyn, tillståndsprövning och vattenskyddsområden." (sidan 202, överst)

VISS

Vattenmyndigheten har lagt ner mycket arbete på VISS. Det handlar om bedömningarna av ekologisk och kemisk status där man har fått fram en hel del av de underlag som behövs för bedömningarna.

Fortfarande saknas undersökningar och mätningar för många vattenförekomster, som då ibland bedöms genom extrapolering från annan vattenförekomst. Mycket arbete har också lagts ner på att redovisa möjliga förslag till åtgärder under den kommande förvaltningscykeln (förvaltningscykel 3).

VISS redovisar bedömningar av tillståndet i vattenförekomsterna och möjliga förslag till åtgärder. VISS är därför ett bra underlag för planering och genomförande av åtgärder. Genom riskbedömningen gör VISS också en bedömning av risken att kvalitetskraven i vattenförekomsten inte kommer att uppnås inom den kommande förvaltningscykeln.

Vi har nu kört 2 cykler med Vattendirektivet. Det hade varit intressant att i materialet se vad vidtagna åtgärder hunnit få för

effekter. Både åtgärder inom Lantbruk och i övriga Samhället.

Strukturkalkning. Stora volymer kommer att behövas för att tillgodose beräknat behov över hela landet. Finns tillgång? Finns möjlighet med hänsyn till Växtföljd (t ex långliggande vall) eller väderlek/nederbörd.

Anpassade skyddszoner Intressant förslag som tagits med. Finns god forskning som visar att en stor del av Fosforförlusterna sker från mycket begränsade ytor, under en kort del av tiden. Ifrågasätter dock uträknade effekter för vissa platser. Bör ha god effekt i starkt veckad mark (ex Lärjeåns dalgång, eller Slumpåns dalgång), men kanske svårare att lokalisera väl i flacka partier. (ex Grönån delen Skepplanda – Älvängen/ Älven). Lär kräva platsbesök av ex LOVA /LEVA – samordnare innan detaljlokalisering. Även med hänsyn till fastighetsgränser.

Finner också att Åtgärderna ”Markförbättring i Rasthage” samt ”Förbättrad Gödselhantering” enbart finns upptagna för vattenförekomster i Ale kommun!?

Åtgärder som behöver läggas till/utvecklas
Rådgivning till kommunerna
Rådgivningen från Lst är mycket marginell när det gäller MKN. Det syns kanske oftast i yttranden över planer, i övrigt sker inte mycket, och då kan man inte förvänta sig någon ökad kunskap hos kommunerna. Rådgivningen behöver därför öka i hög grad, både från länsstyrelsen och från de centrala myndigheterna.

Bygglovsprövning – enskilda bygglov/förhandsbesked utom plan
Det behövs en åtgärd som är direkt riktad mot Bygglovsenheter/bygglovshandläggare. De nås sällan av Lst:s rådgivning (som tex Planenheten får genom plansamråd och samrådsyttranden). Det verkar saknas även bland de föreslagna åtgärderna. I många kommuner sker en stor andel av utbyggnaden genom enskilda bygglov. Därför är rådgivning gällande hantering av MKN i bygglovsärenden mycket viktig. Enskilda bygglov medför också behov av enskilda avlopp, så för att förebygga ett stort behov av tillsyn och åtgärder på enskilda avlopp behöver man hantera förhandsbesked/bygglov mycket bättre med avseende på MKN.
Det var tydligt på samrådsmötet om fysisk planering att varken Vattenmyndigheten eller Boverket förstod hur verkligheten ser ut – att mycket av byggnationen i många kommuner sker utom plan, genom enskilda förhandsbesked och bygglov. Om inte det rådgivande myndigheterna förstår det så är det ju inte konstigt att det inte förbättras.
Vägledning för vattenplanering ska tas fram. Mycket viktigt att bygglovsskedet/förhandsbesked hanteras där.

Tillsyn
Strandskyddstillsyn saknas helt i förslagen till åtgärder. Detta behöver kompletteras eftersom det är en viktig åtgärd för att bidra till ekologiskt funktionella kantzoner. Åtgärden gäller både kommuner och länsstyrelser. Den tillsyn som finns är idag i stora delar händelsestyrd. Planerad tillsyn är lågt prioriterad och sker i mindre omfattning.
Skydd av vattendrag och ekologiskt funktionella kantzoner
Åtgärda brister i strandskyddet är en viktig åtgärd för centrala myndigheter. I stora delar av Västra Götalands län saknas strandskydd för de flesta vattendrag. Detta beror på gamla ”passiva” upphävanden av strandskyddet (1975). Detta sågs heller inte över när syftet för växt- och djurliv infördes. Därmed uppfyller inte det befintliga strandskyddet lagens syfte. Tjänstemän på HaV har flera gånger uttalat att det sannolikt inte är juridiskt hållbart att fortsätta tolka strandskyddet på detta sätt. De gamla passiva upphävandena bör därför inte gälla.
Bristen gäller även vattendrag som pekats ut som värdefulla på olika sätt, t ex nationellt värdefulla vattendrag. Denna brist är allvarlig eftersom det bland annat minskar hänsynen till vattendrag i fysisk planering, bygglovsprövning mm samt att det motverkar bevarande/skapande av ekologiskt funktionella kantzoner.
Som en bieffekt av lagändringar tappade Lst mandatet att åtgärda brister i det generella strandskyddet. Detta behöver åtgärdas eller så får regering(?) fatta beslut om att det ska finnas generellt strandskydd där det har upphävts passivt.

Vattensamordning/vattenplanering i kommunerna

Det ser väldigt olika ut i kommunerna idag. En del har vattenstrateg eller motsvarande. I många kommuner finns det över huvud taget inget samordnat vattenarbete. En åtgärd vore att kommunerna uppmuntras att anställa vattenstrateger. Ett annat sätt är att ge bidrag för denna typ av tjänst (motsvarande energirådgivare).
Att det ska finnas vattensamordnare är en viktig åtgärd eftersom den lägger grunden för att kommunerna ska kunna arbeta strukturerat med frågorna. Utan samordning är det sannolikt att arbetet med MKN fortsatt kommer att vara marginellt i kommunerna.

Vattenrådens funktion
Vattenrådens funktion och möjligheter att agera bör bli mer likvärdiga. Vattenrådens roll behöver förtydligas och finansieringsmöjligheter behöver utvecklas. Ett alternativ är att samordnare i vattenråden och grundläggande budget för att genomföra åtgärder delvis finansieras nationellt. ((Man kan t ex tänka sig att det finns pengar motsvarande klimat- och energirådgivare i kommunerna.))
Detta är nödvändigt för att vattenrådens arbete ska bli meningsfullt och kunna leda till faktiska åtgärder som förbättrar vattenstatusen.

Vattenrådens sammansättning är så bred att man inte kan fokusera på kommunala frågor, vilken kan försvåra deras möjlighet att vara ett bra forum för att samordna mellan kommuner. Dels blir det irrelevant med många frågor för de medlemmar som inte är kommunala. Dels kan man inte grotta ner sig i många av de kommunala frågorna tillräckligt mycket. Det är bättre att man samordnar bara kommuner i något slags nätverk.

7.2 Övriga synpunkter på samrådsmaterialet:

Vi saknar de åtgärdsområdessammanställningar som fanns med tidigare i åtgärdsprogrammen från de tidigare cyklerna, även om förslagen på fysiska konkreta åtgärder finns i VISS.

Förenkling av vattenvårdande åtgärder
Vid arbete med praktiskt naturvårdsarbete i vatten förekommer ofta en orimligt stor byråkrati. Exempelvis vid anläggande av våtmarker kan ibland även krävas andra typer av dispenser/tillstånd än en anmälan om vattenverksamhet. Det kan exempelvis röra strandskyddsdispens i skyddade områden, tillstånd för åtgärder i naturreservat eller dispens från biotopskydd. I alla blanketter som kan behövas fyllas i är det i stort sett identiska uppgifter som efterfrågas och här borde ett effektiviseringsarbete vara relativt enkelt. Slå ihop alla blanketter som ändå innehåller samma information och ha en enkel krysslista för vilka typer av dispenser/tillstånd eller anmälan blanketten avser. På så vis skulle en enda blankett ersätta ett flertal, vilket skulle underlätta byråkratin, både för den sökande och ansvarig myndighet, och frigöra resurser för mer praktiska åtgärder.
Samma sak gäller bidragssystemet som kan vara komplicerat och tidskrävande. Risken är att många hellre struntar i att utföra en frivillig åtgärd än att fördjupa sig i stödsystemet. Här behöver Länsstyrelsen och Jordbruksverket vara ett större stöd för den enskilde lantbrukaren och underlätta för lantbrukare och hästägare att kunna utföra lämpliga åtgärder på sin mark.
För åtgärder i vattendrag med förekomst av lax och öring finns ett generellt tidsfönster för arbete i vatten (15 juli – 15 sep). Tidsramen känns i många fall snålt tilltagen och bör kunna utökas åt båda håll om inte särskilda skäl föreligger. Nuvarande generella tidsram försvårar naturvårdande arbeten i vattendrag, inte minst då den inträffar mitt i sommarsemestern.

Sammanfattningsvis bör mer fokus ligga på att få fler praktiska åtgärder utförda som syftar till att uppnå god vattenstatus. För att detta skall lyckas behövs ett enklare och mer lättförståeligt system än det nuvarande. Vidare behövs nödvändiga åtgärder finansieras och slutligen bör byråkratiseringen kunna minskas vid praktiska naturvårdsåtgärder, tex vid anläggande av våtmarker.

Generellt saknas tydliga nationella riktlinjer i samrådsmaterialet. För många har ansvaret och för få som tar det.

Det saknas övergripande kompetens inom statliga organisationer som förstår hur allt hänger ihop. De flesta har spetskompetenser.

Webbseminarierna levde inte upp till förväntningar och behov pga. bristande kompetens hos föredragshållarna.

Åtgärdsprogrammet
Många av åtgärderna ligger parallellt mellan kommuner och statliga myndigheter. Ett behov finns att vägledningen från statliga myndigheter ligger före hela tiden så att kommunerna kan arbeta på ett effektivt sätt med åtgärder som de åläggs.